УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Службі Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City. N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 82. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 3-го ТРАВНЯ (MAY) 1969 No. 82. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 2 травня 1969

В АМЕРИЦІ

ВІЦЕ - ПРЕЗИДЕНТ ЕҐНЮ ЗАКЛИКАЄ Конґрес, щоб діяв проти тих студентів, які заворушеннями спричиняють перерву в праці студентів в університетах та коледжах. Еґню відбув пресову конференцію в Лексінґтоні, Кентаки, куди він їздив на конференцію республіканських губернаторів. Еґню сказав, що Конґрес може схвалити, щоб академічні школи, університети й коледжі, не давали федеральної допомоги студентам, які організують заворушення, окупують шкільні залі, нищать шкільне майно та недопускають до нормальної праці професорів і студентів.

НОВИЙ КОДЕКС КАНАДІЙСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО Товариства заборонятиме лікарям вбивати пацієнтів із милосердя. Так заявив голова Канадійського Лікарського Товариства д-р Р. Дж. Ґелловей. Це Товариство на зборах в червні ц. р. має схвалити новий кодекс. Д-р Ґелловей сказав, що під „ютанасією" разумімо „легку, приємну смерть", і також „припинення давання ліків пацієнтові", щоб він скоріше помер. Цього останнього деколи домагається родина пацієнта, щоб він довго не мучився. Правник д-р І. Кесс заявив, що карний кодекс уважає злочином, коли лікар не підтримує життя пацієнта всіми можливими засобами аж до природної його смерти.

БЕРРІ МОРРІС ҐОЛДВОТЕР молодший в доповнюючих конґресових виборах в 27 виборчій окрузі в Каліфорнії здобув пост конґресмена, діставши 64,675 голосів, а його противник демократ Джан Ван де Кемп — 48,933 голоси. Цей противник твердить, що молодий Ґолдвотер виграв вибори тільки тому, що носить ім'я свого батька, колишнього кандидата на президента ЗСА і теперішнього сенатора ЗСА Беррі Морріса Ґолдвотера. Коли б не це ім'я, казав де Кемп, то молодий Ґолдвотер не міг би був здобути навіть становища голови Клюбу в тому районі, де живе. Доповнюючі вибори були внаслідок того, що конґресмен Ед Райнеке зрезиґнував, щоб стати заступником губернатора, яким був Роберт Фінч, — секретар здоров'я.

ФАРМЕРИ ПРОТИ ЗМЕНШЕННЯ ІМПОРТУ. На прийнятті Товариства Американських Імпортерів в Ню Йорку промовляв президент Американського Фармерського Бюра Чарлз Б. Шуман, який виступав проти того, щоб ЗСА зменшували імпорт текстильних товарів за допомогою квот, бо ці зменшення імпорту спричинять зменшення експорту американських фармерських продуктів. В Конґресі є проєкт про встановлення квот для різних імпортованих товарів. Шуман боїться, що закордонні країни у відплату за зменшення американського імпорту зарядять зменшити свій імпорт із Америки, в першу чергу імпорт американських фармерських продуктів, що зменшить прибутки американських фармерів, які і без цього недостатні.

800 ПРОМИСЛОВИХ І БИЗНЕСОВИХ корпорацій в першій чверті цього року мали прибуток в сумі 4,934,672,-000 дол., що було на 8 відсотків більше, як у першій чверті 1968-го року, коли ці самі корпорації заробили були 4,568,226,000 дол. Треба ще додати, що прибуток збільшився, хоч збільшено прибутковий податок, і хоч утруднювано позички за допомогою більших відсотків та зменшення готівки в банках на позички. Цього року представники цих корпорацій не передбачали, на скільки збільшиться прибуток в цьому році, бо Уряд фіскальними і монетарними засобами старається припинити інфляцію, сповільняючи темп збільшення економіки.

У СВІТІ

ЖОРЖ ПОМПІДУ МАЄ НАЙБІЛЬШІ ШАНСИ стати найближчим президентом Франції — твердить французька преса. Один з його найповажніших потенціяльних суперників — Валері Жіскар Д'Естень, голова політичного центру, зрікся кандидувати і підтримав його кандидатуру. Також Ален Поґер, голова сенату й теперішній тимчасовий президент, ще не проголосив своєї кандидатури і газети вважають, що він не кандидуватиме.

ТРАДИЦІЙНЕ СВЯТО 1-ГО ТРАВНЯ НЕ ВІДБУЛОСЯ у Франції: уряд заборонив всякі походи й маніфестації, а контрольована комуністами найбільша у Франції робітнича спілка, Конфедерація праці, сама заповіла, що в цьому році традиційні робітничі походи не відбудуться, щоб не давати нагоди „реакціонерам" провокувати бійки.

НОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ВАТИКАНУ КАРДИНАЛ ЖАН ВІЛЛЬО народився у 1905 році в центральній Франції, скінчив Католицький Інститут у Парижі і був висвячений на священика у 1930 році. Після того студіював в Римі і дістав докторат теології. Під час Другого Ватиканського Собору належав до ліберальної групи членів Собору.

ГОЛОВА КАМБОДЖИ НЕВДОВОЛЕНИЙ становищем Америки в справі, що стосується державних кордонів Камбоджи і тому не квапиться до відновлення між тими двома державами нормальних дипломатичних взаємин. Князь Нородом Шіганук відомий з своєї химерности та дуже частих змін свого становища в усіх міжнародних справах. Шіганук вимагає, щоб ЗСА визнали непорушність і суверенність таких кордонів Камбоджи, як вони нині є, без уваги на застереження Південного В'єтнаму, який хоче ті кордони уточнити.

ПІВНІЧНО - В'ЄТНАМСЬКІ КОМУНІСТИ ПЕРЕКОНАНІ, що Америці не вдасться поставити південно-в'єтнамську армію на такий рівень, щоб вона була здатна й охоча з успіхом протиставитися підпільній комуністичній „народній і визвольній" армії. Однак північно - в'єтнамська контрольована урядом преса далі промовчує факт, що більшість збройних сил, які воюють на території Південного В'єтнаму проти тамошнього леґального режиму, це реґулярні війська Північного В'єтнаму.

ШАРЛЬ ДЕ ҐОЛЛЬ ЗАБРАВ уже всі свої речі з Елізейського палацу й цілком перейшов на стан приватного французького громадянина - емерита, замешкалого в Кольомбей-ля-Дезеґліз. Він дістав від держави лише авто і шофера та отримуватиме щомісячну досмертну платню по кругло 1.200 дол., як колишній президент Франції і других 1.500 дол., як голова Конституційної Ради, завданням якої є стежити за правильністю виборів. Але він утратив гелікоптер, яким доїздив був до Парижу.

КОРАБЕЛЬ „КВІН ЕЛІЗАБЕТ 2" ВІДБУВ свою 8-денну подорож з Британії до Канарійських островів і назад, перевіривши, що всі первісні механічні хиби того найновішого, найбільшого британійського пасажирського корабля — направлені. Цей модерний корабель має 65.000 тон містоти і приміщує 2.025 пасажирів, крім залоги. „Квін Елізабет 2" — є наступником „Квін Елізабет" і „Квін Мері" — їх продано, як перестарілі.

НОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ВАТИКАНУ

Папа Павло VI поздоровляє новопризначеного ним державного секретаря — себто міністра закордонних справ Апостольської Столиці. Став ним француз, кардинал Жан Віліо на місце кардинала Амлето Чіконіяні, який зрікся з уваги на свою старість.

Головний прокуратор закликає „скінчити з тиранією меншости" в університетах

Вашингтон. — Головний прокуратор Джан Н. Мітчелл, промовляючи в Дітройті, закликав університетські адміністрації, суди та поліційні чинники закінчити з тиранією меншости в університетах та коледжах. Він висловив надію, що більшість студентів, професорські збори та місцеві органі-влади, співпрацюючи разом, покінчать із тим хаосом, який запанував в університетах і коледжах, та які не дозволяє працювати більшості студентів. Головний прокуратор казав, що Федеральний Уряд терпеливо приглядається заворушенням в коледжах, але ця терпеливість кінчається. Мітчелл сказав, що не треба боятися заарештовувати заворушників і вандалів, які нищать власність академічних шкіл. Це не буде виявом поразки і слабости, коли проти насильників вжиється фізичної сили, — казав Мітчелл. Проти терору і насилля треба вжити фізичної сили. Також і асистент головного прокуратора Вілліям Г. Ренквіст, промовляючи в Нюарку, Дел., казав, що треба рішуче виступити проти варварства Нової Лівиці, бо поведінка університетських заворушників становить небезпеку для законів цієї країни. Кілька сенаторів у своїх промовах гостро виступали проти заворушень у школах. В Сенаті і в Палаті Репрезентантів ведеться слідство в справі непорядків в коледжах.

Сенатор Ейкен домагається відкликати американські війська з В'єтнаму

Вашингтон. — Сенатор республіканець із Вермонту Джордж Д. Ейкен, який є членом Сенатської Комісії Закордонних Справ, започаткував своєю промовою дебату над ситуацією у В'єтнамі, домагаючися, щоб ЗСА негайно почали відкликати свої збройні сили із В'єтнаму. Він сказав, що здорова думка підказує американцям, що вони виконали свою ціль у відношенні до Південного В'єтнаму. ЗСА повинні тепер поінформувати південно-в'єтнамський уряд, що вони починають ступнево відкликати свої війська з В'єтнаму, передаючи оборону знову в руки законних власників тієї країни. Сенатор Ейкен сказав: „Ця операція може потривати довший час, але її треба зачати негайно". Промову сенатора Ейкена вважають за знак, що вже скінчився час, в якому був мораторіюм, і в якому республіканці не критикували закордонної політики Уряду президента Ніксона. Провідники демократів в Сенаті сенатори Майк Менсфілд та Едвард Кеннеді, схвалюють промову Ейкена в справі ступневого відкликування американських військ із В'єтнаму. Становище сенатора Ейкена схвалюють і республіканські сенатори Джекоб К. Джевітс із Ню Йорку та Чарлз Г. Персі з Іллиной.

Проф. Євгенові Онацькому минуло 75 років

Буенос Айрес. — Ще 14 січня 1969 р. одному з найбільш заслужених діячів на полі української культури і науки, проф. Євгенові Онацькому минуло 75 років життя. Останнім часом зір проф. Є. Онацького так послаб, що він був змушений залишити довголітнє редаґування українського тижневика в Арґентині „Наш Клич". У 4-му числі цього тижневика, з 1969 року, Українське Товариство „Відродження" та Редакція тижневика тепло поздоровили Діяча-Ювіляра з 75-літтям: „Заслуженому працівникові пера в Арґентині — проф. Євгенові Онацькому — неструдженому творцеві 16-томової УМЕ (Української Малої Енциклопедії), довголітньому редакторові „Нашого Клича", дійсному членові НТШ і УВАН, авторові понад десяток цінних книжок, колишньому голові СУНЛМ (Спілки Українських Науковців, Літераторів і Мистців) в Арґентині, динамічному громадському діячеві і палкому патріотові — щиросердечно бажаємо йому кращого здоров'я, багато радісних і ясних днів та многих літ життя".

проф. Євген Онацький

1-травневі святкування відбулися блідо й не цікаво

Москва. — Совєтський Союз уперше за від останньої світової війни відмовився від військової паради в дні 1 травня, який є в СССР державним святом. Замість військового міністра, який за традицією був завжди головним промовцем з трибуни на Червоному майдані у Москві, цим разом промовляв генеральний секретар компартії СССР Леонід Брежнєв, який говорив про готовість Совєтського Союзу „переговорювати" про всі міжнародні спірні проблеми і „співжиття" з державами „іншого соціяльного ладу". Щоб підкреслити, що відмова від військової паради не означає якоїсь деґрадації збройних сил, Брежнєв прославляв „могутні совєтські збройні сили", а праворуч нього стояли совєтські маршали й адмірали у парадних уніформах. Брежнєв вперше не лаявся ані проти Америки, ані Західньої Німеччини, а підкреслював потребу єдности міжнародного комуністичного руху.

Тільки в одному Східньому в Берліні відбулася 30-хвилинна військова дефіляда перед Вальтером Ульбріхтом і совєтським маршалом Пйотром Кошевим. Три західні команданти в Західньому Берліні заклали протест проти порушення тією парадою здемілітаризованого статусу цілого Берліну. У Варшаві відбувся похід цивільних організацій, робітництва і молоді. У Чехо-Словаччині взагалі заборонено 1-травневі походи з остраху, щоб вони не перетворилися в протисовєтські демонстрації. Так само у Парижі не було ніяких вуличних походів ані демонстрацій з уваги на зречення де Ґолля і перехідний стан у державному правлінні. У Пейпінгу Мао Тсе-тунг прийняв на парадній авдіенції кількох акредитованих там амбасадорів, а на центральній площі міста виставлено величезні портрети Мао Тсе-тунга, Маркса, Енґельса, Леніна і Сталіна.

Ізраїль і Єгипет обмінюються новими погрозами

Каїро. — Єгипетський президент Ґамаль Абдель Нассер загрозив Ізраїлеві, що Єгипет „має теж летунство", себто переведе відплатні рейди проти Ізраїлю, якщо той повторить рейд, що його перевів три дні тому в глиб Єгипту. Ізраїльці знищили тоді два мости на Нілі й пошкодили одну електрівню. Єгипетська преса спершу зовсім промовчала була той наскок ізраїльців, а пізніше твердила, що Єгипет не зазнав ніякої поважнішої шкоди. Нассер, виголосивши промову в Гейвані з нагоди 1-го травня, як робітничого свята, застеріг Єгиптові „право" атакувати також цивільне населення в Ізраїлі у ході відплатних акцій. Нассер твердив, що єгипетська артилерія знищила 60 % ізраїльських укріплень над Суезьким каналом і що він, Нассер, дав наказ військовому міністрові, генералові Мохаммедові Фавзі, знищити також решту 40 відсотків. Знову ж одночасно ізраїльські власті відгрожуються, що нові єгипетські терористичні акти і порушування воєнного перемир'я єгипетською артилерією — спричинять нові ізраїльські відплатні дії. Ситуація погіршилась настільки, що офіційний посередник Ґуннар Ярріг, шведський амбасадор у Москві, прибувши з Москви на зустріч з генеральним секретарем Об'єднаних Націй У Тантом до Женеви в минулий четвер 1-го травня, заявив, що він „покищо не бачить потреби" вертатися на Близький Схід і продовжувати свої мирові заходи. Нічого теж не кажеться про будь-який поступ розмов амбасадорів „чотирьох великих" на терені ОН в справі замирення на Близькому Сході.

У Північній Ірляндії прем'єром став поміркований консерватист

Бельфаст. — Новим прем'єром Північної Ірляндії став майор Джеймс Чічестер-Клерк, один з міністрів в останньому уряді Теренса О'Нілла. Виступлення з уряду Чічестера Клерка було одною з причин резиґнації О'Нілла. Проте тепер Клерк заявив, що він „в загальному" погоджується з політикою О'Нілла, який започаткував реформи, які зліквідували б прадавній конфлікт між ірляндськими протестантами й католиками. Чічестер-Клерк осягнув перемогу мінімальною більшістю голосів керівної в північно-ірляндському парляменті партії уніоністів, бо 17 голосами „за" на 16 „проти". Однак після того Формально обрано Клерка одноголосно. Його вибір покищо злагіднив ситуацію у Північній Ірляндії постільки, що католики, яких є в Північній Ірляндії пів мільйона проти одного мільйона протестантів, рішили вижидати, якою покажеться політика нового уряду. Якщо скрайнє крило уніоністів внеможливило б перевести реформи по лінії повного громадянського зрівнання католиків і протестантів, то відновилась би загроза громадянської війни.

ЗСА обмежують права совєтських журналістів

Вашингтон. — Заступник асистента державного секретаря Роберт Мек Клоски повідомив, що два совєтські журналісти не сміють виїздити із тих міст, в яких вони живуть. Ці обмеження подорожувати совєтським журналістам наказані тому, що совєтський уряд не дозволив двом американським журналістам, які працюють уМоскві, залишати столицю СССР. Кореспондент щоденника „Ню Йорк Таймс" Генрі Камм хотів в половині травня відвідати Україну, і не дістав на це дозволу. Він хотів також поїхати до Молдавської Совєтської Соціялістичної Республіки, і також не дістав на це дозволу. Не має дозволу поїхати в Україну і Молдавію і кореспондент „Вашинґтон Пост" Анатолій Шуб. У відплату за це Державний Департамент повідомив кореспондента московської „Правди" у Вашинґтоні Бориса Стрельнікова і Генріха Боровіка — кореспондента час. „Новості", що їм не вільно виїздити поза місто Вашингтон. Перед цією забороною представник Державного Департаменту Адолф Дабс впродовж 45 мінут конферував із Александром Єфетафєвим, пресовим дорадником в справах преси, але ця конференція не мала успіху, тому заборонено совєтським журналістам залишати Вашинґтон.

ОСТАННІ ПОБАЖАННЯ СЛ. П. ПРОФ. РОМАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО

Передчуваючи кінець свого життя, сл. п. проф. д-р Роман Смаль-Стоцький на тиждень перед своєю смертю написав і переслав ВПреосв. Митрополитові Кир Амврозієві Сенишинові, з яким він від довгих років жив у великій приязні, листа із своїми останніми побажаннями на випадок його смерти. В листі, написаному рукою на формулярі Католицького Університету у Вашингтоні і датованому 20-го квітня 1969-го року, дослівно сказано:

Ваша Милосте,
Дорогий наш Митрополите!

1. Відчуваю, що з моїм здоровлям зле. Тому пишу цей лист на всякий випадок, бо йду в понеділок у госпіталь.

2. Послідню волю зробив і, щоби Вас, Екселенціє, не обтяжувати, зробив я Джуліяна виконавцем послідної волі. А вона ось така: На випадок смерти хочу: не лежати в жоднім funeral home-і, а тіло бажаю, щоби негайно, було зложене до найдешевшої труни, перевезене до Філядельфії на Ваш цвинтар, і гріб запечатаний або о. Р. Макухом або кимось із Ваших священиків.

Жодних квітів, жодних промов, жодного збіговиська, тільки Ястремські і інж. Кобринський можуть бути приявні при запечатанні гробу. О скромний клаптик землі — щиро прошу.

3. Заупокійна Служба Божа — по похороні, тиха, як найскромніша.

4. Бібліотека з архівами: Ваша власність, Екселенціє, прошу доручити мої комнати негайно замкнути. О. Макуха поінформую, які матеріяли позбирані.

5. З глибини душі й серця дякую Вам, дорогий Митрополите, за стільки літ прихильности й приязні. І дійсно жалую, що прийдеться перенестися у вічність.

В синівській відданості та сердешній вдячности —

Ваш слуга в Христі
Р. Смаль-Стоцький
20. кв. 69.

У Ленґгорні, Па., буде створений новий український осередок

Філядельфія.—У Ленґгорні, за кругло одну годину автомобільної їзди від Філядельфії, українська католицька архиєпархія закупила 56 квадратних акрів рівного ґрунту і на частині тієї великої земельної посілости створила покищо тільки новий цвинтар. Але ВПреосв. Митрополит Кир Амброзій Сенишин, промовляючи до зібраних в церковній залі у Філядельфії після похорону сл. пам. професора Романа Смаль-Стоцького, поінформував зібраних, що він разом із покійним Професором оглядали ту велику площу і що тоді була мова про те, щоб на тій земельній посілості створити новий український суспільно - культурний осередок. Тоді-то покійний професор Роман Смаль-Стоцький висловив бажання, щоб його там похоронили. Кир Амврозій заявив приявним, що він хоче перетворити Ленґгорн у „прибіжище не тільки для мертвих, але і живих" і що має надію, що той свій задум вдасться йому перевести в діло. — Покищо цвинтар в Ленґгорні ще пустий, а доїзд туди досить трудний, бо треба кількакратно змінувати шляхи і з'їхати врешті на льокальну, мало кому відому дорогу, — однак при теперішній великій розбудові шляхів цей стан напевно швидко зміниться і сполука Філядельфії з Ленґгорном стане ближча та легша.

Українські педагоги були на авдієнції в Митрополита Кир Амврозія Сенишина

Філядельфія. — Митрополит Українців Католиків в ЗСА ВПреосв. Амврозій Сенишин прийняв 30-го квітня на окремій авдієнції членів Управи Шкільної Ради УККА і Крайової Виховної Ради в складі: д-р Е. Жарський, проф. д-р В. Стецюк, проф. д-р П. Ісаїв, проф. Ю. Спільниченко і мгр Ірина Пеленська-Пасіка та директор канцелярії УККА мгр І. Базарко. На авдієнції порушено низку справ виховного і шкільного характеру. Владика Митрополит Амврозій прийняв гостей дуже приязно і провів з ними розмови з повним зрозумінням спільних загально - українських виховних і шкільних проблем.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

У ДЖЕРЗІ СИТІ В ПЕРЕДВИБОРЧІЙ КАМПАНІЇ КОРИСТУЮТЬСЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Тут триває активна передвиборча кампанія до стейтової леґіслятури, міської і повітових та інших установ. По вулицях розвішені заклики, вулицями міста проїздять авта, обладнані гучномовцями. Крім англійської мови, час від часу з авт оголошують звернення українською мовою до виборців, щоб вони голосували за тих чи інших кандидатів.

ВІДКРИТО ВИСТАВКУ ЕТНОГРАФІЧНИХ МАТЕРІЯЛІВ ІЗ БАЧКИ

У неділю 27 квітня 1969 р. у залі Українського Інституту Америки відбулося відкриття Виставки етнографічних матеріялів русинів-українців із Юґославії. Її влаштував Музейний Комітет Союзу Українок Америки спільно з Українським Інститутом. Виставку відкрито з Бачки. Виставка буде відкрита до 10-го травня. Для кращого ознайомлення з матеріялом служить невеликий каталог.

ла коротким вступним словом п-ні Стефанія Пушкар, голова СУА. Слідувало пояснення мистця Антона Малюци, який дав свій погляд на поодинокі частини виставки. Зокрема спинився на зарисовках маляра Юліяна Колесара, який дав цілу низку мотивів народного орна-

СВЯТО МАТЕРІ В ОСЕРЕДКУ СУМА

Ню Йорк. — Осередок СУМА ім. ген.-хор- Т. Чупринки влаштовує спільно з Батьківським Комітетом, Свято Матері, поєднане з традиційним Свяченим. Крім звичайної святкової програми, юначки виведуть для матерів гагілки. Свято відбудеться в домі Визвольного Фронту на 10-ій вул. у неділю 4 травня, початок о 5-й годині.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Першотравневі „миролюбці"

Лише під час окупації Німеччиною Гітлера великої частини території Совєтського Союзу — в Москві не відбувалось на перше травня військових парад. За вийнятком тих кількох років, в день першого травня, що формально мав би бути „святом усіх трудящих", щороку гриміли перед Кремлем гусениці танків, брязкала зброя, маршували елітарні частини. Для закордонних журналістів і для власних „щасливих громадян" ЦК КПСС наказував маршалам, щоб совєтська армія вивозила на першотравневу параду в Москві найбільші ракети. Воєнні паради кожного року відбувались і в столицях „республік": українці, грузини, вірмени, білоруси, молдавани, узбеки та інші народи кожного першого травня мали на площах своїх окупованих столиць „подивляти" могутність совєтського війська та вислухувати „прикази" остогидлою російською мовою.

Але цього року „золота" московська традиція раптом урвалась. На першотравневій параді в Москві і в столицях „союзних республік" не чути було звитяжного побрязкування зброєю. У наказі про святкування, надрукованому в „Правді" з 29 квітня, не було згадки про „параду військ": москвичам наказали вийти о 10-й ранку з квітами та гаслами і повідомили, що „перепустки на Красну площу для осіб, які йдуть туди на запрошення, будуть недійсними від 9.45 ранку" — хто не встиг із запрошених чужинців, той мав пропустити параду.

Фактично, не було на що дивитись. Тисячі москвичів перейшли попід Кремлем з транспарентами: „Хай живе комунізм", „Хай живе Ленін" і т. п. — хоч у комунізм ніхто не вірить, а Ленін давно не живе...

Що хотів показати ЦК КПСС такою нового типу першотравневою парадою, без армії, яка є єдиною опорою совєтської Росії в її будуванні комунізму — власної імперії? Чи Брежнєв хотів підкреслити миролюбність СССР? Чи натякнув західньому світові, що тимчасово досить в Европі брязкати зброєю, коли в Азії продукує водневі бомби Китай? Існує ще третя можливість — бажання задемонструвати перевагу партії над армією. Усі ці фактори могли мати свій вплив на цьогорічний характер першотравневих святкувань у Москві.

Однобокий образ

Читачі щоденної американської преси можуть прийти до переконання, що в З'єднаних Стейтах малощо інше діється, як тільки заворушення комунізуючих білих у спілці з войовничими чорними студентами, масові вбивства і грабунки, судові процеси проти прерізних злочинців та розводова скандалістика. Великі заголовки на перших сторінках газет присвячені в першу чергу цим справам, а далі — суперечкам у Конґресі, з підкреслюванням становища опозиції проти таких задумів Уряду, як протиракетна оборона чи заходи проти інфляції. Вже колишній віце-президент Гюберт Гомфрі докоряв американським журналістам, що вони, в суперницькій погоні за „новинами", за чимось надзвичайним, перевантажують свої газети неґативними явищами, промовчуючи позитивні, які ніби не є нічим надзвичайним.

Однак, сенсаціоналізм частини американської преси у висліді викривлює образ відносин в Америці, бо або промовчує зовсім, або спихає на задній плян явища позитивні — ріст, розвиток, панування принципів суспільної етики й перевага розуму. Коли читач бачить в газетах велике фото з групою чорних довговолосих і обідраних постатей з грізними обличчями й автоматами в руках, то в його уяві створюється образ, що ось так власне виглядає сучасне високе шкільництво в Америці. Газета мимохіть притемнює факт, що ті злочинні ворохобники — це дрібна меншість, якої не вільно утотожнювати з великою більшістю патріотичного й ідеалістичного студентства, що передусім хоче вчитися.

Односторонній характер американської преси наводить на думку нахил до перебільшування різних подій і явищ, що його виявляють також дописувачі до української преси. З одного боку переважають у нас нарікання і з'ясовування в чорних барвах американсько - української дійсности, а з другого — звідомлення про різні маніфестації, концерти, академії, театральні вистави та музичні пописи — втримані в тоні найвищого захоплення.

Треба більшої об'єктивности і глибшого вгляду в усі справи, бо односторонність і поверховність нікому ще не принесли слави.

Леонід Полтава

КРАЇНА НА ЕКСПОРТ

Є країни, що живуть з туризму, як Швайцарія або маленьке князівство Монако. Є міста, як американське Маямі, які без туристів „закрилися" б за кілька місяців. І є в Східній Европі країна, автохтони якої нічого не мають з туристів, хіба подаровану великодушним закордонцем сорочку, зате „партія і уряд" заробляють на туристах і на експорті величезні суми або ж збивають собі політичний капітал. До таких країн належить Україна, „робітничо - колгоспна держава", як залюбки називає колоніяльну ефемериду УССР комуністична преса.

З України щодня відходять пароплави з усяким добром для з а к о р дону, включно із зброєю для агресивного Північного В'єтнаму, Північної Кореї і Куби, яка постачає ту зброю партизанам у країнах Південної Америки. Сотні фабрик і заводів в Україні працюють тепер для Об'єднаної Арабської Республіки, для названих вище країн під червоною диктатурою, для Альжиру, де Москва намагається впродовж кількох років вимостити собі нове гніздо „співіснування"; навіть для імперіялістичної Нігерії, яка запускає пазурі в саме серце самостійної Біяфри.

З України всіми засобами транспорту їдуть, летять і пливуть за кордон десятки тисяч книжок „на украинском языке", особливо ж для дітей, з тонко завуальованими ідейками, включно з перевиданням письменників-клясиків, але — „на фабриці ім. В. І. Леніна"... Нехай, мовляв, українські діти в „капіталістичних країнах" змалечку привчаються до імени вождя...

Тоді, коли в Україні не можна придбати цікавих видань, годі знайти платівку з українськими піснями й музикою, немає діяпозитивів-прозірок, українських музичних інструментів, навіть струн до них, немає видань історичного типу, нот, альбомів тощо, коли український культурний ринок заливає повінь так званої „ленініяни", — на Заході все можна придбати легко й просто. Москва вже збудувала тут „потьомкінське село" української, навіть совєтського типу, культури: оглядайте, купуйте, дивуйтеся, врештірешт — переконуйтесь у правоті комуністичного діла!..

В Україні для закордонних туристів з твердою валютою в кишені побудовано найкращі, хоч і які вони скромні на закордонну мірку, готелі, ресторани, курорти, навіть штаб для закордонного туризму і одночасно совєтської розвідки розмістився в Києві не деінде, а біля самих Золотих Воріт...

Одночасно сотні тисяч туристів із „республік" СССР і з самої України приїздять в Київ, щоб оглянути цю історичну столицю України. Усіх їх приймає, дає їм інформації „Київське бюро екскурсій і подорожей". Як повідомляє газета „Культура і Життя" з 13 квітня, це бюро дало за 1968 р. „чистого прибутку державі 350,000 карбованців". Але працює воно не на експорт, а для власного громадянства. Тому тут немає виставкових заль, „палацу зустрічей" з портретами Т. Шевченка, як у резиденції каґебівського „Товариства к у л ь турних зв'язків з українцями за кордоном", біля Золотих Воріт. Свій громадянин має задовольнятись чимось іншим: київське бюро міститься на вулиці ім. Енґельса, ч. 2, у двох маленьких кімнатках, і сотні людей, які бажають одержати інформації, мусять стояти... на вулиці під будинком. Як згадувала та ж „Культура і Життя", „їм ніде навіть стояти, не кажучи вже про те, щоб сісти".

Москва перетворила Україну в „країну на експорт". Українці мають продукувати для Росії і для світу, а вже на останньому місці — для себе. З наказу згори, Україна експортує навіть живих людей. „Літературна Україна" з 18 квітня ц. р. свідчить: „Майже відсутня українська дитяча література в Українській Радянській Енциклопедії. Чим пояснити цю образливу прикрість?" І в тій же самій статті п. з. „Міра вимогливости" сказано: „Для канадійців українського п о х одження, для їхніх дітей наша книга — це свято... Українські діти в Канаді зустрічають дитячого письменника з-за океану з таким запалом, ніби він космонавт Павло Попович"... Інша річ — зустрічі українських письменників для дітей і молоді з українськими дітьми й молоддю там, в Україні. Якщо іноді таку зустріч і влаштовують, то письменник має на них говорити про Леніна, ленінізм - марксизм і тому подібні нестравні „ізми".

Проблема полягає не в тому, що большевики вивозять з України все, що лише можна. З колоній завжди везли й везтимуть. Проблема в тому, на скільки український народ усвідомлює свій колоніяльний стан. А безперечно усвідомлює, на це є вже багато даних. Зміцнення такої свідомости серед українців та інших поневолених націй буде початком кінця імперії, не зважаючи навіть на запобіжні, підживлюючі „застрики" деяких сил західніх країн.

„Країна на експорт" довго існувати не може ні в економічному, ні в політичному, ні в культурно - мовному розумінні. Вона мусить або зникнути, або перемогти колонізатора.

ПРИКЛАД „РОЗКВІТУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ"

У місті Полтаві десятиліття існує Музично-драматичний Театр ім. М. Гоголя, який навіть за сталінщини мав славу одного з кращих театрів в Україні. Київська „Культура і Життя" з 27 квітня 1969 повідомила, що тепер цей колись чільний театр „має невеликий склад хору", а „ у складі оркестри є всього 17 музикантів".

Людмила Коваленко

ЗУСТРІЧ З УКРАЇНОЮ

NIGHT FALLS ON THE CITY. By Sarah Gainham, Holt, Reinhard and Winston, New York, Chicago, San Francisco, 1967.

В підзаголовку цієї книжки сказано, що це — „роман про Відень", і я взяла її, щоб трохи відпочити від диких антиукраїнських к н и жок, які трапляються мені останнім часом. І справді, на початку є в ній усе: веселе товариство, смачні „кухени", театр, але над усім нависла тінь можливого наступу нацистів з Німеччини, який і кінчається „аншлюсом". Відтоді вже нічого веселого в житті віденців не залишається і хмари жаху та дикої сваволі густішають і покривають все аж до приходу росіян в травні 1945 року, що було, здавалось тоді, останнім ударом по Відню.

Та хоч які апокаліптичні картини малює Сара Ґейнгем, я не шкодую, що прочитала її книжку. Давно вже не траплялось мені читати про ті страшні часи роману, написаного з таким умінням доброго майстра і з такою точністю вченого.

У короткій нотатці видавництва сказано лише, що Сара Гейнгем народилася в Лондоні і довго жила в Австрії й Німеччині. З книжки видно, що вона знає людей і умови життя, про які пише. Проте, найбільше враження справляють не її спостереження, навіть не сюжет роману, а картина поступової корупції людини, неминуча в тоталітарній системі. В цьому Гейнгем не робить різниці між комуністичним і нацистичним режимом, між Сталіним і Гітлером, між ґестапо і НКВД.

Героїня роману Ж ю л і Гомбурґ (театральне ім'я), актриса віденського Бурґтеатру, славетна на ввесь світ, через що навіть ґестапо поводиться з нею обережно. Ситуація Жюлі ускладнюється тим, що її чоловік, Франц Ведекер, соціялістичний депутат австрійського парляменту, з походження жид, і вона навіть думала, що, може, і в неї є трохи жидівської крови.

Удвох з відданою служницею Фані Жюлі ховає Франца в замаскованій кімнаті свого мешкання, і вся інтриґа роману в основному зосереджена на тих труднощах, які має вона перемагати, щоб врятувати чоловіка. З часом Жюлі перестає любити його як жінка і знаходить собі коханця, молодого й веселого сина австрійського графа, що пішов служити німцям, але це не перешкоджає їй любити Франца як найкращого друга, найближчу людину

Аналізуючи механіку тоталітарної держави, один із героїв роману, мадяр Керени, цинічний і рішучий, каже:

— Одним із її важелів є почуття своєї важливости у малих людей. Другий — це страх. В цьому суть. Там, де кожний уміє читати, кожного треба контролювати. Подивись, індустрія і адміністрація складаються з мільйонів більш-менш грамотних людей, отже, кожний механік може стати саботажником, кожний канцелярист — підривником. І тому кожний громадянин пильнує за кожним іншим.

— І ти думаєш, що це стало постійним фактором у житті?

— Так мусить бути, доки керівники мають цілі, суперечні бажанням в е л и кої більшости народу...

— Але, дорогий Джорджі, так було завжди!

— Не в механізованому суспільстві. Раніше поліція могла іґнорувати великі маси народу, хібащо в разі яких заколотів чи голоду. Тепер нікого не можна іґнорувати, бо кожний може кинути кліщі в машину. Механізоване суспільство дає кожному трохи влади — не політичної влади, але влади припинити принаймні власну працю, стати недбалим, упертим, ледачим. Наскільки пропаганда може досягнути людей, вона намагається переконати кожного, що він щасливий, а там, де цього не можна досягнути, починається взаємне шпигунство...

— Отже, ти не віриш, що націоналістичні чи може патріотичні почуття рухають людьми, звичайними людьми?

— Безперечно вірю. Але тільки тоді, коли люди живуть більш-менш вигідно...

І трохи далі, в тій же розмові між Керени і Ведекером:

— Це — хвороба модерної людини: в ім'я координації, порядку кожну людину ізолюють від другої страхом.

— Але, коли всі індивідуальності суспільства можуть опинитись в цій жахливій самоті, то це означає, що ми вже давно смертельно хворі.

— А як же інакше міг би чоловік такого типу, як Гітлер — демонічний, ірраціональний, одержимий — захопити контролю над половиною Европи? Він сам каже, що рухається з певністю сновиди. Це значить, що він сам не знає, що робить, аж доки чогось не зробить. Він персоніфікує хаос всередині кожного з нас.

— Жах самоти... Ми знаємо його вже в Росії в масових формах — оті великі чистки, коли члени родини виказують одне на одного, щоб забезпечити безпеку свою або своїх дітей... Ота котроля, про яку ти говориш, ґрунтується на найглибшому страху — на страху опинитися насамоті, бути ізольованим від своїх. ... Фройд помилявся. Над людською натурою панує страх залишитися самому, і походить він від безпомічности людини в дитинстві, коли бути покинутим означало б смерть... Вони мусіли мати вірний інстинкт божевільних, щоб грати саме на цьому страху, бо інакше, як пояснити їхні табори, оті місця, де людина просто перестає існувати, ніби її ніколи й не було?!

Це — найглибша психологічна аналіза поступової деґенерації суспільства під тоталітарними режимами, яку я будь - коли зустрічала в белетристиці. Вона пояснює, чому тоталітарна влада руйнує родину, ставлячи на її місце немилосердну і холодну державу: їй треба, щоб людина нікого не почувала за собою.

Опис облави, що її переводять ґестапівці на віденському ринку, яскраво пригадує облави німців на ринках Києва. Різниця та, що у Відні ґестапівці ловили жидів, а в Києві вони хапали всіх підряд, щоб вивозити на працю в Німеччині, де наші люди носили знак „ост", як символ того, що вони позбавлені будь - яких прав. Гірше за цей знак була тільки Давидова шестикутня зірка на одежі жидів.

У романі показано трохи Польщу — Варшаву і Краків, з її підпільною боротьбою і діями Армії Крайової.

А де ж Україна? — спитає читач.

Україна згадується побіжно, але дуже вірно. Наприклад, описуючи предків свого чоловіка, Франца Ведекера, Жюлі згадує, що його дід вів торгівлю в Галичині, а в Відні будував великі доми для винайму, готуючи свого сина стати державним радником.

Мадяр Керени згадує, що в першу світову війну його взяли в полон росіяни „під Бердичевом, в Україні".

А коли німці почали наступ на Росію, то один із другорядних героїв говорить:

„Я знаю від брата, що росіяни і українці в окупованих районах кидались обіймати німців у кожному захопленому ними місті. Вони такі раді, що позбулися большевиків, що вітали б самого диявола!.. Я не бачу, чому ми не могли б мати за собою всю західну Росію, якщо будемо трактувати її населення трохи краще, ніж їх попередні хазяїни".

Звичайно, ні соціологічні роздумування, ні згадки про Україну не покривають і сотої частини цієї великої книжки. Основне почуття в романі „Ніч упала на місто", це почуття марности людських зусиль в боротьбі за людяність в умовах тоталітарної держави.

В романі це підкреслено в кінцевих розділах, коли російські війська вдираються в Відень, грабують, ґвалтують, нищать і мимохідь убивають Франца Ведекера, на врятування якого Жюлі і Фані присвятили сім років упертої боротьби.

Єдине, що не вмирає, а старанно оберігається всіма режимами — це театр, мистецтво, яке допомагає відривати народ від реальности і дає йому взаміну кілька годин напруженого емоційного життя. Тому навіть і російська окупаційна влада намагається врятувати поранену і зґвалтовану Жюлі Гомбурґ.

СОЮЗОВЦІ! ВСІ БЕЗ ВИНЯТКУ ЗУСТРІЧАЙМОСЯ З ЧЛЕНАМИ ЕКЗЕКУТИВИ УНСоюзу НА ОКРУЖНИХ ЗБОРАХ. НЕХАЙ НА НИХ НЕ ЗАБРАКНЕ НІКОГО З ВАС!

З НАШИХ БУДНІВ

ЯРМАРКИ ТА ІНШІ ЮВІЛЕЇ

Всі знаки на небі і на землі показують, що почалася справжня весна, бо дорога наша молодь, так пластова, як і сумівська, збирається на Свято Весни, а нюйоркський ЛМКлюб влаштовує в цю суботу Весняний Літературно-Мистецький Ярмарок з різними небувалими атракціями, як, для прикладу, гостинний виступ закордонної (з Чикаґо) гості, поетеси Ганни Черінь. Програму Ярмарку попровадить друг Микола Понеділок, котрого шановна громада матиме нагоду привітати з появою нової книги новель „Зорепад".

Колись, пригадую, давнішими роками, незабутній голова ЛМКлюбу, покійний Сергій Литвиненко, нумерував наші Ярмарки, тобто кожному з них, чи то він весняний, чи осінній, давав порядкове число. Теперішній наш голова, Борис Павлович Ржепецький, перестав їх нумерувати, мабуть тому, що й лік їм загубив. Приблизно так само мається справа з моїм „хожденієм" до іміґраційного уряду в характері свідка для кандидатів на нових співгромадян цієї вільної країни . . .

Спершу я рахував своїх, сказати б, хрищеників, отак, для рекорду, як кажуть американці, а радше з цікавости — скільки їх у мене буде, чи пощастить мені побити рекорд сл. п. д-ра Семена Демидчука, одного з тих заслужених піонерів, що найчастіше свідчили нам, скитальцям. Здається, в 1959 році я вже дотягнув був до півсотні „костумерів", а потім махнув рукою і перестав числити. Якби американський уряд видавав на письмі дипломи чи медалі заслуги за таку суспільну службу, то мені, можливо, теж припало б якесь відзначення.

Недавно невтомна виховниця молодого покоління на студійно-театральній ниві, Лідія Крушельницька, з котрою ми обоє частенько „кумували" в іміґраційному уряді, піддала цікаву думку: чи не варто б скликати на Союзівці ювілейного з'їзду наших „ситизенів", що їм ми обоє так ревно свідчили і тричі за них присягали на зоряний, американський прапор? З родинами, дітьми та внуками ми могли б згромадити на клаптику України принаймні стільки само народу, що гуцули чи бойки.

Та в цьому ювілейному році Українського Народного Союзу якось не випадає лізти Батькові в параду, тож хіба прийдеться відкласти це громадянське свято на пізніший час. Тим більше, що цьогорічний календарець імпрез рясно закосичений ще й іншими річницями. . . Згадати б лиш 50-річчя нашої славної Капелі Бандуристів під мистецьким керівництвом Григорія Китастого, що завітає до Ню Йорку з концертом уже в наступну неділю, 11-го травня. При цьому хочеться звернути ласкаву увагу дорогих нюйоркчан, що Літературно-Мистецький Ярмарок відбудеться у залі Вашинґтон Ірвінґ гайскулу, при 17-ій вулиці, а концерт Капелі Бандуристів у Фешен Інституті. Бо нашим людям ці дві школи часто мішаються, з чого виходять різні несподіванки.

Ікер

о. В. Ковалик, ЧСВВ

ПОТРІБНО ЧИ НЕ ПОТРІБНО УКРАЇНСЬКОГО ОБРЯДУ?

(1)

У „Свободі" з 19 квітня ц. р. була передрукована стаття Михайла Доречного „Без пустомельства". Ця стаття в оригіналі була вміщена в тижневику української католицької епархії в Чикаґо „Нова Зоря" з 16 березня ц. р.

Дехто, як п. Мирон Куропась та д-р Михайло Логаза, дали відповідь на згадану статтю. Повної відповіді, мабуть, ніхто не дасть, бо порушено в ній справу таку преважливу, болючу, що прямо нема слів, щоб належно відповісти. Я, як священик, хочу подати нашому суспільству та й самому Михайлові Доречному дещо з церковно-релігійного погляду на цю річ.

Есенціяльна точка і найбільша помилка в статті М. Доречного міститься, на мою думку, в словах: „Апостольською місією українського католицького обряду в Америці повинно бути радше уділювання допомоги американським українцям... засимілюватись з американським суспільством...' І далі: „Так само уявлювання українського обряду тільки як зберігача політичних аспірацій одної окремої нації і гаранта національної спадщини, — це насправді викривлення християнської віри і постанов нашої католицької релігії".

З цього виходить, що Українська Католицька Церква розминулася зі своєю ціллю, не сповняє свого завдання, не достосовується до обставин XX століття, і через те від неї відступають „маси" і вона засуджена на цілковите знищення. Найкращий лік на все це — залишити українську н а ц і о нальну справу і допомогти нашим вірним якнайскоріше засимілюватися з американським населенням. Такі міркування М. Доречного.

Щоб цю п р е в а ж ливу справу краще зрозуміти й оцінити, треба дещо пригадати.

Нації, їх постання, культура, прикмети, притаманні риси — це не злі речі, але з'явились вони з Божої волі, Божого Провидіння. Тому моралісти навчають усіх любити свій нарід, його шанувати, йому допомагати, боронити його матеріяльні й духові скарби. Це річ добра морально, похвальна, Богом наказана, її нам наказує четверта Божа заповідь. Знаний усім католицьким богословам автор Нольдін патріотизм-любов до вітчизни зараховує до чесноти побожности (пієтас), і про це говорить у т. II „Сумма Теологіс Мораліс" — Де Прецептіс, 1963 р. ст. 244, ч. 276-311.

Славний Папа Лев XIII в енцикліці „Сапієнціє християне" (10 січня 1890 р.) говорить про головний обов'язок християнина, обов'язок супроти вітчизни. Він пише так: „Отож, коли природний закон нам наказує любити й боронити край, що в ньому ми побачили денне світло, любити так, щоб, не вагаючись, дати за нього свою кров і життя, то багато більшим обов'язком християнина є любити свою Церкву... Головним обов'язком кожного християнина, джерелом, з якого випливають усі інші обов'язки, є любов до обох вітчизн, тобто любов до тієї природної і тієї другої, що є небесним містом".

Значить, за навчанням Голови Христової Церкви, Папи Льва XIII, який іде за навчанням Божого Об'явлення, цілої християнської традиції і навіть поганських народів, — любов до свого народу, краю, його скарбів — це вимога природного закону. Ми ж знаємо, що хто природного закону не зберігає, той перед Богом провиняється.

Подібне говорить Папа Іван XXIII в енцикліці „Пацем ін терріс" з 11 квітня 1963 р., § 61: „Етнічні характеристики-прикмети треба вважати за спільне добро, що ним відрізняються різні групи людей. Однак, ті вартості ще не вичерпують спільного добра, якого в есенціяльних і найглибших поняттях не можна належно висказати науковими термінами, а тим менше вповні визначити його історичний зміст". (§ 42). „Відносини між політичними спільнотами повинні нормуватися с п р а в едливістю... Політичні спільноти мають однаковий обов'язок респектувати всі права і, послідовно, уникати діл, що порушували б права інших". (§ 59).

„У цій матерії треба категорично ствердити, що все, що робиться, щоб стиснути, обмежити чи знищити живучість і розвій етнічних меншин, тяжко порушує справедливість ,а ще тяжче, коли це все спрямоване на знищення якоїсь групи. Навпаки, годиться, щоб публічна влада, по вимогам справедливости, успішно прикладалась до збереження людських вартостей даних меншин, а п е р е д у сім мови, культури, традиції".

Видно, що автор статті „Без пустомельства" сам вдався до пустомельства, бо коли б був знав науку Христової Церкви у справах національних меншин, до яких належить і українська спільнота в ЗСА, то ніколи не написав би, що роля Української Католицької Церкви — причинятися до асиміляції. Те, що державні уряди мають робити зі справедливости, ще більше зобов'язані робити церковні уряди, духовенство, від найвищого до найнижчого! Коли ж того не роблять, а діють противно, то тяжко порушують с п р аведливість, хоч думають, що роблять добре діло. Про таких Христос каже: „А й година настане, коли то всяк, хто вас убиватиме, буде гадати, що служить тим Богові" (Іван, 16.2). Хто ж із дітей, нащадків якогось народу, причиняється до знищення своєї етнічної групи, той є зрадник!

Папа Пій XI в енцикліці „Убі Аркано" з 23 грудня 1922 р., § 12 пише: „Любов до вітчизни і своєї нації є джерелом багатьох чеснот, а також подивугідного геройства." Зі слів Христового Намісника виходить, з історії та щоденного життя бачимо, що патріотизм — Богом наказана любов до свого краю і народу. Українська Католицька Церква з її обрядом зберігає нашу етнічну групу, наші культурні надбання. Кожний безсторонній, слідкуючи за працею нашої Церкви від перших початків на землі Вашинґтона до сьогодні, скаже, що наша Церква берегла святу віру, вчила нашу еміґрацію Божого закону, християнської моралі, чеснот, вчила шанувати і любити й боронити Америку та жити у злагоді з усіма націями. Друге, що наша Церква плекала, розвивала, чим дорожила — це наш обряд, наша культура, наші традиції. Але дорожити цим, любити це, боронити це, зберігати це — не є провиною, а є наказом четвертої Божої заповіді, доручениям Христової Церкви, Вселенських Соборів. Це лише большевики звуть „буржуазним націоналістом" кожного, хто любить свій нарід і боронить його права. Невже ми маємо знехтувати цим дорученням і Божою волею, а йти за нерозважною примхуватістю М. Доречного? Він бо радить нам засимілюватись, значить вийти, на його думку, з одного ґетта, а перейти в більше ґетто — американське. Здається мені, що тут треба повторити слова Христа: „Відпусти їм, Отче, бо не знають, що роблять"!

(Далі буде)

Збори в обороні рідної Церкви в Чикаго

В українському Чикаго, що від останніх років є місцем безперервних конфліктів, навіть зударів, на релігійнім тлі, де сьогодні триває змагання за те, чи Українська Католицька Церква має зберегти свій дотеперішній український дух, чи перетворитися в універсальну англомовну Церкву візантійського обряду, — на терені громади, яка вписала власні розділи в найновішу історії нашої Церкви на еміграції, відбулися 19 квітня заходом місцевих організацій Українського Визвольного Фронту, багатолюдні громадські збори, присвячені справам УКЦеркви.

Гостра актуальність церковної проблематики та специфічні місцеві умовини на Чикаґовському ґрунті причинились до того, що протягом двох останніх місяців це вже треті збори того роду. Перші збори влаштувала заснована Блаженнішим Верховним Архиєпископом Йосифом під час його перебування в Чикаго парафія святих Володимира й Ольги, даючи 16 лютого 1969 р. ініціятиву до поновлених заходів перед Апостольською столицею в справі встановлення патріяршого устрою в УКЦеркві, а перед владиками УКЦеркви — в справі негайного скликання Синоду Єпископів. Другі збори 6 квітня влаштувала Централя Комітетів Оборони Обряду, Мови і Традицій УКЦ в Америці й Канаді з доповідями про загрозливий стан на нашому церковно - релігійному секторі та з відповідними резолюціями. У цьому дописі мова про треті збори, підкреслюючи та вітаючи участь щораз ширших кіл зорганізованого громадянства в шляхетній акції оборони рідної Церкви від щораз сильнішого наступу на основи її існування.

Збори в просторій авдиторії школи ім. Шопена відкрив інж. Володимир Левицький ствердженням, що ворожі сили повели рішучий наступ на духові цінності українського народу, а в першу чергу на українську Церкву. Загрозлива ситуація, в якій ми опинилися, вимагає від нас усіх стати з'єднано й рішуче в оборонні ряди на захист рідної Церкви.

Після вибору Президії Зборів (д-р Р. Кобилецький, інж. С. Голяш і В. Палагнюк) вступне слово виголосив д-р Р. Кобилецький. „З уніях сторін, — сказав він, — в тому і з „нашої власної", іде наступ на нашу Церкву, яку зроблено предметом торгів і спекуляцій. Усунення єпископа - ісповідника віри Василя Гопка від владичого престолу — це нехристиянський акт. В Україні поведено безоглядну акцію для ліквідації підпільної УКЦеркви, а тут, на еміграції, в атмосфері хаосу розгортається асиміляційний наступ, а католицька преса проповідує та доручає нам релігійне й національне відступництво.

Наша Церква опинилася в тяжкій кризі. В такій критичній ситуації мусимо усвідомити альтернативу: або врятуємо Церкву, або зникнемо разом з нею. Однак ми віримо в перемогу правди, бо за нею стоїть теж і закон. Щобільше, ми, ми добре пам'ятаємо прилюдні заяви наших владик з 1968 р., якими вони врочисто зобов'язалися підтримати справу Патріярхату своєї Церкви й довести її до успішного завершення. Наближається переломовий момент, посвячення базиліки св. Софії в Римі. Від участи в ньому наших Владик і від їх постави буде залежати дальший розвиток ситуації — впорядкування церковних справ у дусі закону і справедливости, чи ще більше напруження, яке може перетворитися у грізний конфлікт між загалом вірних і владиками . . .

„Часи безприкладної неволі переживає тепер Україна, і ніколи Українська Церква не була так тяжко упокорена, як тепер", — такими словами почав промову гість із Вінніпеґу, о. крилошанин Семен Іжик. Підкреслюючи з одного боку намагання Москви вирвати живцем душу з грудей українського народу, який на жертівнику віри в геройському спротиві склав гекатомби в і р н их, нижчого духовенства, владик, промовець зупинився на мартирології УКЦеркви на еміграції. Тут ми є свідками намагань зліквідувати українську католицьку помісну Церкву і то, на превеликий жаль, руками людей з нашого роду. Є духовні, що силкуються втекти самі від себе, допомагаючи латинізувати або візантинізувати духову власність живого народу, українську національну Церкву, яка сотнями літ формувала і створила свою особливість — візантійсько-український обряд з власними звичаями й традиціями. На її місце так у Канаді, як і в Америці хочуть створити Візантійську Церкву з англійською літургійною та розговірною мовою.

Не рахуючись із тим, що наша Церква має повне й незаперечне право на патріярший устрій, стверджене 2 500 Отцями Собору, в Конґреґації Східніх Церков є чинники, що не допускають до скликання Синоду Єпископів. У відплату за нашу вірність, релігійну стійкість і за мученицькі жертви, нас зневажають і нами пробують торгувати. Не помагають ні просьби, ні протести, ні меморіяли з багатотисячними підписами, ні делеґації. Але фактів, що стали вже історичними: ми всі — владики, священики й миряни одним могутнім збійним голосом заявилися за Патріярхат, увесь наш нарід у вільнім світі проголосив своїм Патріярхом Верховного Архиєпископа Блаженнішого Йосифа. Це вже довершений факт і, чи це комусь подобається, чи ні, Блаженніший Кир Йосиф, герой - мученик за Бога, віру й Український Нарід, уважається нашим Патріярхом. Але переломовий час ще не минув, і ми не сміємо мовчати. Наше місце при боці свого Архипастиря, і світ мусить почути наше могутнє збірне справедливе бажання домогтися юридичного оформлення і затвердження всенародної волі, а як ні, то „сядемо в Римі на порозі й не поступимося, доки наша правда не буде визнана. Не час на зневіру! Рішучістю та з'єднаністю переможемо".

В багатьох моментах тієї промови зривалися бурхливі оплески, якими авдиторія підкреслювала свою однодушність з думками і ствердженнями священика- промовця. Ця о д н о душність знайшла свій вияв також у виступах учасників обговорення. Тут піднято закид, що рядове духовенство або наставлене проти Патріярхату, або його підтримує; висловлено заклик до більшої активности мирян, які досі не включилися в о б о р онну справу; були запити, чому Владики не з'ясовують теперішнього свого ставлення до проблеми Патріярхату, чому ясно не скажуть, „на чому вони стоять"; не треба чекати й дивитись що Владики зроблять, а треба до них звернутись з мосовим апелем, щоб усі без винятку взяли участь у посвяченні церкви св. Софії в Римі і, зібравшись там на Синод, нарешті довершити вибору Патріярха УКЦеркви.

Обговорення винесло на поверхню багато з того, до-го, що хвилює, болить і обурює наш свідомий громадський загал. Можна було спостерігати зміну настроїв, у яких пасивне почуття кривди й жалю поступається перед готовістю до активної дії.

Після обговорення інж. Степан Голяш прочитав текст резолюцій, де в 9-ох пунктах зібрано все, що в церковно - релігійній ділянці думає та до чого прямує українська громадськість у діяспорі. Резолюції будуть переслані до Апостольської Столиці та Ієрархам нашої Церкви.

Збори закінчено співом українського н а ц іонального гимну.

Р. З .

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВШ. Ініціятивна Група у Філядельфії: Ми одержали Ваше Повідомлення із супровідним листом, скерованим до редакції іншої газети. Пересилаємо його на адресу тієї редакції.

ВШ. Д. Савчек, Честер: Копію допису про Шевченківське свято, яке відбулося у Вашій громаді 23-го березня ц. р., переслали нам 29-го квітня. Відкладаємо до архіву.

ВШ. Інж. І. Я-вич, Ст. Пол: Дякуємо за статтю, ми споневірилися б добрим звичаям преси, якби встрявали у внутрішні справи редакції іншої газети, та ще й з вимогою добровільної чи примусової резиґнації її редактора.

В. Ніна С-ш, Трентон: Ви не одинокі, що пишете свій допис великими літерами („капіталками"), і тому знову виясняємо: кожний такий допис редакція мусіла б переписувати, бо складач в друкарні, який повинен кожного дня виконати свою „норму", не може морочити собі голови тим, яка літера має бути великою, а яка малою. Ваші думки й спостереження вартісні і заслуговують на те, щоб з ними познайомити громаду.

ВШ. Автори дискусійних статтей: „Свобода", як і кожна газета, одержує у відповідь на надруковані статті різні „голоси читачів" і їх, в міру можливостей друкує, якщо вони додають до надрукованого нову думку, висловлюють додатковий чи інший погляд. У відповідь на такий „голос читача" автор дискусійної статті звичайно відповідає, йому відповідає „голос читача", і „дискусія" переходить в діялог. Щоб це оминути „Свобода" не радо віддає місце на друк „відповідей на відповідь".

Українське купецьке свято в Ню Йорку

В неділю, 27 квітня вечором, відбулося в долішній залі Українського Народного Дому традиційне Свячене СУКІП — Союзу Українських Купців і Підприємців у Ню Йорку, при численній участі членства і запрошених гостей. Свячене відкрив голова товариства, дир. Ярослав Пастушенко, підкреслючи помітний вклад українського купецтва в розбудову нашого національного й релігійного життя вдома і в цій країні, зокрема велику його жертвенність на громадські цілі. Закликав членство до щирої підтримки акції будови нового храму св. Юрія в Ню Йорку, яку в короткому часі започаткують оо. Василіяни.

Парох церкви св. Юра, Всеч. о. Йосафат Кузьмяк, ЧСВВ, посвятив дари Божі, а присутні заспівали „Христос Воскресе". Майстром церемонії був п. Ярослав Росола з Кергонксону, який представив учасників Свяченого, членів СУКІП і гостей. Рясними оплесками привітала заля гостю з Рідного Краю, п-ні Надію П., що приїхала до Ню Йорку відвідати свою сестру, п-ні Ірину Гошовську, члена управи СУКІП. Під час спільної трапези з словами привіту виступали: парох церкви св. Юра о. Йосафат Кузьмяк, голова Т-ва за Патріярхальний Устрій УК-Церкви — ред. Василь Качмар, представник місцевої Пластової Станиці інж. Володимир Хамула і управитель Українського Народного Дому в Ню Йорку — меценас О. Ґерманюк. Всі промовці високо оцінювали громадську активність та небуденну жертвенність українського купецтва цієї Метрополії. Промовляв також касир СУКІП п. М. Богдан. Іван Керницький-Ікер прочитав дві свої гуморески.

Закриваючи це гарне, традиційне купецьке свято, голова товариства, дир. Я. Пастушенко, подякував усім присутнім за участь в ньому та закликав членів Т-ва до численної участи в Річних Загальних Зборах СУКІП, що відбудуться в неділю, 4 травня, в год. 5-ій по полудні, в Українському Народному Домі, заля ч. 22.

Н. Н.

ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО ВИСВІТЛЮЄ ФІЛЬМИ В НЮ ЙОРКУ І В ТРЕНТОНІ

Ню Йорк. — Висвітлення фільмів, які продукував, або придбав п. Василь Авраменко відбудеться в залі Собору Української Православної Церкви в Ню Йорку на 82-й вулиці: вечорами від п'ятниці 2-го травня до вівторка 6 травня включно, переважно о 7:30 вечора, в неділю — відразу після Богослуження, три сеанси. У Трентоні в суботу — в домі П. Надраги. Будуть висвітлені фільми: „Тріюмф укр. танку", „Маруся", „Українські піонери в Канаді", „Запорожець за Дунаєм" та ін.

ВИЙШОВ „СПОРТОВИЙ БЮЛЕТЕНЬ" УСТ „ЧЕРНИК"

Дітройт. — Заходами Управи Українського Спортового Товариства „Черник", вийшов з багатьма фотознімками „Спортовий Бюлетень УСТ „Черник" - Дітройт, з березня 1969 р. Бюлетень редагує Ярослав Зубаль. Багато матеріялів присвячені Олімпіяді в Мехіко.

УКРАЇНСЬКИЙ МИСТЕЦЬ В ГАЛЕРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ

Ню Йорк. — Від 21-го травня до 9 червня триватиме виставка картин малярів із різних стейтів ЗСА, з нагоди Конвенції Об'єднання поетів, композиторів і малярів. Виставка відбудеться в ґалерії при Ґремерсі Парк Сквер. На ній будуть виставлені також чотири образи Тараса Шумиловича. Бажаючі українські мистці можуть стати членами Ню-йоркського Відділу Композиторів, Авторів і Малярів Інк. Конвенція цього товариства відбудеться незабаром у Ню Йорку; зацікавлені мають стежити за повідомленнями в американській щоденній пресі.

Український Народний Дім в Трентоні

Справа Українського Народного Дому в Трентоні — це не справа однієї якоїсь групи, а загальна справа всіх українців без різниці на їхню релігійну приналежність та політичні переконання. Український Народний Дім ніколи не може бути під впливом і контролею якої-будь однієї групи, чи організації.

Нам тепер зрозуміло, що настав час до загального об'єднання всіх наших сил в Трентоні, щоб зберегти і поширювати українську мову, культуру і традицію, особливо серед молодого покоління. Все тяжче організувати нам якесь загально національне свято, чи концерт. Наші школи не можуть охопити той вік підлітків, коли формується світогляд молодої людини. І тому наша молодь з різних груп і громад, за браком всеобіймаючого середовища, часто відходить від українства.

Поділені на окремі громади, чи групи, ми не можемо зберегти своє національне обличчя. Лише об'єднання дасть нам силу зберегти себе і своє покоління. Так роблять всі національності в Америці.

Об'єднані збережемося на довший час, роз'єднані загинемо. Тому справа Укр. Нар. Дому нехай лежить на серці кожного українця і українки. Та власність, яку придбав Укр. Нар. Дім — шість і півакра землі з двома будинками, один потребує направ, може бути втрачена для української громади в Трентоні, як що ми не підтримаємо словом і ділом.

Тому єднаймося в одній суцільній національній українській організації, вступаймо в члени, закуповуючи цертифікати, що дають кожному законне право бути співласником усього майна Українського Нар. Дому в Трентоні.

Управа Українського Народного Дому в Трентоні

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 18-го ТРАВНЯ 1969 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Загальні збори Т-ва „Свобода" — 194 Відд. о год. 10-ій рано в домівці Товариства, в домі „Самопомочі" під ч. 98 Другої Аве. На Зборах буде обговорення відзначення 50 річчя Т-ва. Прохаємо всіх членів прибути. — Управа.